

Yeni

FIKIR

AYLIK — FİKİR — SANAT DERGİSİ

SAYI · 3

İÇİNDEKİLER

Sayın Milli Eğitim Bakanı
Şevket Raşit HATİBOĞLU 1
Çeribaşı Zade Ali Bey 3
Mustafa Asım Efendi 6
Gölcük'e Doğru 8
Keban Barajı 9
Harput Çevresinde Gezinti 11
Erenler Yolunda 14
Kendim Üstüne 15
Yunuslayın 16
Çemiş Kezeklilerin Müşterek Dileği . . 17
Malûm Asker 19
Harput Ağrısı 20
Dilime Bağla 21
Lusanın Yaratılışı 22
Bize Gelen Mektuplar 23

YENİ FIRAT
Aylık Sanat ve Fikir Dergisi

Sahibi :
FİKRET MEMİŞOĞLU

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden
Mes'ul Müdür :
Cenani DOKMECİ

İdare Yeri :
Elâzığ Türk Kültür Derneği Şubesi

Dizildiği ve Basıldığı Yer :
Matbaa Teknisyenleri Basımevi
İSTANBUL

Yıllığı 12 Liradır.

Gönderilen Yazılar Basılsın Basılmasın Geri Gönderilmez.

Çıkış tarihi : 23/8/1962

Sayın M. Eğitim Bakanı

ŞEVKET RAŞİT HATİBOĞLU!

Yeni Fırat'ın ikinci sayısında sayın Başbakana yazılan açık mektubun özü, açılması kararlaştırılan «Teknik Okul»un haklı gözleyişlere karşı bu yıl temelinin atılmasından ibaretti.

Kaideden zirveye dilek ulaştırmanın güçlüğünü müdrik bulunuyoruz.

Ancak bu dileğimiz, bir veya bir kaç kişinin değil, bütün bir halkın dileği olduğu ve, gerçekleştirilmesi Bakanlığınıza ait bulunduğundan tekrarındaki faydaya kaniiz.

İnsanlar gibi şehirlerin, hatta memleketlerin dahi ümidi ve bahtı olsa gerek.

Takdir buyurursunuz ki bizim memleketimizde bu ümidin gerçekleşmesi, Devlet elinin uzanması şeklinde bir baht işidir.

Gerek sosyal çalışmalarınızda, gerekse siyasi hayatınızda harap Anadolu'nun kalkınması ve onarılması için giriştiğiniz fikir savaşını minnetle anarız.

Ancak fikrin tatbikat sahası bulmaması, endişelerin istirap haline gelmesi sonucunu doğurur.

Şimdi işgal ettiğiniz makam, gebe olduğunuz hayırlı fikirlerin doğmasına ve gerçekleşmesine yardım edecek bir bakanlıktır. Millete en devamlı ve faydalı hizmet, muhakkak ki Bakanlığınız yolu ile sağlanabilir.

Bu itibarla Teknik Okul hakkındaki dileğimizin tekrarında kendimizi haklı ve vazifeli buluyoruz.

(İleride bu aziz vatanda, Şark Üniversitesi kurulacak olursa, bunun bir numaralı sahibi, Elâzığ ve Elâzığlılar olacaktır) diyen merhum rektör Cemil Bilsel'in ruhu da bizimle beraberdir.

Üniversiteye en çok öğrenci gönderen vilâyet Elâzığ olduğu için, 942 yılında ikinci Üniversite haftasının kutlanmasına hak kazanan Elâzığ, burada yapılan merasimde yukarıdaki sözlere muhatap olmuştur.

Bu sözler bir hakkın ilim ağzıyla teslimi mukavelesi sayıldığı halde, bu mukavele bugüne kadar tatbikatını bulmamış, bilâkis tek taraflı olarak ihlâl edilegelmiştir.

Elâzığlılar yine yüksek okula en çok öğrenci göndermekte berdevam ve azimlidirler.

Ancak Doğu Üniversitesi Elâzığ'da kurulmamıştır. Türk ve Amerikan ilim hey'etlerinin göstermiş oldukları luzuma rağmen...

Her vilâyetden daha ileri bir anlayışla, ilk okuldan yüksek okula kadar okumak görevini tercihan ve tekaddümen yerine getiren ilimize karşı, devletin mukabil ödevini yerine getirmesini istemekten daha tabiî bir şey olamaz. Fakat sürekli bu isteğe karşı gösterilen ihmal unutulmaz bir acı ve gitgide artan bir intizara kalbolmaktadır.

Üniversiteyi istemek hakkından, geçici feragatimize mukabil Teknik okulun derhal açılması, geç kalmış bir hakkın noksan tesliminden ibaret olacaktır.

Biz buna razı olduktan sonra, her iitraz ve mazeretin dili bağlanmak gerekir.

Şimdilik iştiyak halinde yaşıyan bu intizarımızın, acele cevaplandırılmasını, temel atma gününün halkımıza müjdelenmesini heyecanla istiyor ve bekliyoruz. Derin saygılarımızla.

Yeni Fırat

HARPUT'TA BİR DALYAN BOYLU ÇERİBAŞI ZADE ALİ BEY

Fikret MEMİŞOĞLU

(Geçen sayıdan devam)

bu duygularını terennüm eden şair:

Yine bir şûh-ı şirin, yazmayı nevrestelemiş
Aldı aklım, hele bilmem ne güzel bestelemiş
Fino-fes bir yana, püskül karışıp kâkülüne
Kara gözler, ne yaman dosta bakar, mestelemiş
Tir-i müjgânını şol kâşı yaymdan vah kim
Sineme doğru tutup, atmağa şâyestelemiş
Göreli gün yüzünü akşına yandım yanarım
Tütünüm baştan aşıp, göklere peyvesleleмiş
(Serseri!) sen gideli gurbete, Harput güzeli
Şiveyi, nâzı, edeâyı, ne yaman üstelemiş.

Diye hislerini açığa vurmuştur.
Bu güzel, Pembe Hanım olsa gerek!

Lâhuri şalvar, Râvendi üç etekler içinde, Pembe Hanım da Pembe Hanım! Hayır, Pembe Hanım değil, çiçekler koynunda Pembe bir gül sanki!.

Ali Bey'e kız mı bulunmaz? Elini atsa ellisi, gülünü atsa güllüsü gelir. Ama, her güzelde bir değildir. Gönülden bileni bulmak lâzım. İşte onun sevdiği Pembe Hanım, böyle anlayışlı bir güzel. Yalnız adı Pembe değil, giydikleri de Pembe, oyanı pembe, bu yanı pembe!. Göreni yaksın diye zahir. Atlas hindi kumaşlarla süslenen bir güzel bu... Gide gele Ali Bey'i kendisine bağlamış bir defa... Hiç kimse ile evlenmeğe cesareti olmuyan Ali Bey, yalnız bununla sevişiyor. Güzelliği dillere düşmüş olmalı ki, Pembe ile de evlenmekten sakınmaktadır. Başkası ile evlense de mesut olacağı şüpheli. Gizli, aşikâr, Pembe ile sevişen Ali Bey'in macerası, ne mümkün gizli kalsın? Gönlündekini arayan Ali Bey, Pembe'ye de kul olacak adamı değil amma, Pembe ona kul, kurban oluyor. İşte Ali Bey'i bağlıyan da bu vefa, bu kadir kıymet biliş olsa gerek.

Cilvenin, işvenin, nesi varsa, hepsi Ali Bey'in yoluna feda olsun. Hattâ Pembe'nin Ali Bey'i gizlice evine aldığı da söyleniyor. Ancak, Ali Bey'in genç yaşta ölümü, bütün bu dedikodulara, kalın bir perde çeker. Çünkü ölene herkes; dost, düşman bütün Harput, acımıştır, yanmıştır.

Ömrünün baharında, 35 yaşında yıkılan bu dalyan boylu yiğite, hangi yürek acımaz. Fakat, nedense Pembe Hanım umulduğu kadar üzgün değil. Niçin acaba? Ardından söz söylenmesin diye belki!

Bir gün, Pembe'nin de ecel kapısını çalınca, mektepteki oğlunu başucuna çağırıp:

«Gel oğlum, sana bir sır vereceğim» diye, söze başladıktan sonra, senin baban bu şehrin en yiğiti Ali Bey'di. Onun için, senin adını da «Ali Ulvi» koydum. Ben öldükten sonra, sen onunla iftihar edeceksin. Bu sırrı gizledim ben. Sen sakın gizleme. Kader bu, bir dalda iki yaprak ola-

madık dünyada... Ahrette Allah nasip eder belki!

Şimdi babanın hayatta bir kardeşi var. Onun adı Mustafa Asım Bey'dir. Kendini ona tanıt, korkma, onlar asil insanlardır. Ölülerin hatırasına hürmet ederler.

Diye, son sözünü söyler.

Ali Ulvi, babası Ali Bey'in methini duya duya, annesini affeder, amcasını arayıp bulur. Uzun müddet onunla mektuplaşır, ölünceye kadar, mânen ve maddeten onun himayesine sığınır.

Bu mektuplardan bir ikisi, hâlâ ellerde mevcuttur..

Ali Bey'in, dilde kalan çapkınlığı değil, sade âşıklığıdır. Ondan kimse şekvacı olmamış, bilâkis herkes onun genç ölümüne acımıştır. Bu gün de o acının efsanesi vardır dillerde..

Şairliği :

Ali Bey, bir divan şairidir. Aruz vezni ile gazeller, tahmisler, nazireler yazmıştır. Ancak «tecnis» başlığı altında, hece vezni ile yazdığı koşmaları da var. Divan tarzındaki şiirlerinde de, şekilperest olmamış hiç. Harput şivesine göre, halkın konuştuğu dille yazmış; hele samimiyetini, şekle hiç feda etmemiştir.

Onun için, Ali Bey, halk şiiri ile divan şiirini bağdaştıran bir şairdir. Bu vasfı ile dikkata şayandır.

Şiir tekniği zayıf, manzumelerinde bir hayli zihaf ve imaleler, vezin hataları vardır. Fakat bütün bu noksanlara rağmen, manzumeleri, samimi duygularının ifadesi olduğu için, hâlâ zevkle okunabiliyor. Bazen pek ince buluşları ve duyuşları da var. Meselâ:

Kendine kalsa eğer, yâr o kadar cevr etmez,
Tıflıdır neylesin, âh ettiren ondört yaşıdır.

Boytinde olduğu gibi...

Gerçekten sevilen, kendine kalsa, sevene o kadar cevreder mi hiç? Ne yapsın çocuk henüz! İyiyi kötüyü tefrik edecek yaşta değil. Yaşının azlığına rağmen, güzelliğinin fazlalığında bütün kusur. Bunda güzellik çocuğunun, ne kabahati var!?

Aşağıdaki beyitlerde, ne kadar akıcı, ne kadar gönül açıcı bir ifade var:

Gelşen-i âlemde bir nevres fidân eğler beni,
Hüsnü âfet, kâmeti serv-i çemân eğler beni
Söyle kim bir sabri güç derd aldı çevre yâumı
Sâkıyâ doldur da ver, rûh-ı revân eğler beni
Gerçi eğlenmek ne mümkün (Serseri!) bu beldede?
On üç, on dördünde bir kaşı kemân eğler beni.

Diğer bir gazelinden bir kaç beyit :

Ey sabâ, gör benim ahvâlimi, git yâre de, de
Hançer-i hicrile siynem nice bin pâre de, de
Rahm edip, belki de der yârelerim yâre benim
Ser-i kûyunda anın dostudur ağyâre de, de
Hiç süâl eylemez üftâde-i divânesini
Aah kim, neylemişim, noldu, ne var arede, de?
Aklımız Serseri'dir, yâr değil kendimize
Varsa taksîrim eğer, afvine bir çâre de, de

Manzumelerinde hiç kendi adını kullanmamıştır. Daima (Serseri) veya (Serser) mahlâsı geçer.

Kendi çağının şairlerinden bazılarına tahmisleri de vardır:

Çötelizade Hacı Mustafa Fehmi Boy'e yazdığı tahmisin son kıtası.

Ey dil yine sabreyle gam-ı hicrine yârın
Derdini derûnum da nihân eyle nigârın
Harceyleme (Serser) gibi sen, eldeki vârın
(Fehmî! yeter âh eyleme sus, âh ile zârın
Ol şûh-u cefâkârı, fikâr eyledi gitti.)

Hacı Hayri Bey'e yazdığı tahmisten de son kıtayı alıyorum:

Var mı bilmem, nükte-i esrâr-ı şi'r-i bir bilen?
Nükte-i eş'âr-ı, her bildim diyen, bilmez, neden?
Yok hele (Serser) gibi eş'ârını tahmis eden
(Nazm-ı pakîn eylesün tanzir bir sahip-suhen
Hayrıyâ bu şi'r ile âlemde meşhurlardanız)

Ali Bey; şiirin iç ve dış tekniğine vakıf olsa idi, yaradılışındaki bu samimî içgüdü ile, örnek eserler verebilirdi.

Fakat maalesef o zaman şiir, bir sanat işi değil, bir sohbet ve özenti işi olarak telâkki edilmiş. Bu zâf-ı telifler, hep ondan dolayı!

Merhumu, hürmet ve rahmetle anmak için, iki gazeline yazdığım nazireleri de buraya ilâve ediyorum:

Nazire : 1

Sevdiğim! şerm ü edeb, nâz ü edâ olsun sana;
Aç yüzün, reng-i hicâb ancak, ridâ olsun sana.
Âr ü nahvetten yanâ, aldın vebâl üşaakdan,
Kadr ü kıymet bil de, bir lutf-ı Huda olsun sana.
Rahm gel, insâfa gel, dünya bu, bir günlük değil,
Her gönül feryâdımız Hakdan nidâ olsun sana.
Derler aşkın cân alırmış, aah kurbân olduğum,
Ol da sen cânânımız tek, can fedâ olsun sana.
(Serserî) den dinle Harput şiirinin mazmûnunu,
Fikret'in tanzîri, bir kalbî sedâ olsun sana.

NAZİRE 2

Sevdiğim, nâz ü edâdan bayılıp, meştelemiş
Bizi öldürmeyi kast eyliyerek, hastelemiş
Gögs açık, yazma uçuk, sünbüle nisbet o gülün
Zülfü başdan çıkıp âh aklımı serbestelemiş
Ben gül atmam ki diken batmasın.. ammâ bize yar
Kaş çatıp, gamze okun siyneye vârestelemiş
Türküler söylüyerek gözden ırâğ olduğu gün
Dağlayıp bin canı, bir bağrıyanık bestelemiş
Mayamız aşk ile yoğrulsa da bir hoyrat için
Bize ol yâr olası cevrini nevreste lemiş
Gece nevrûz okuyup gonceye, bülbül, lâkin
O şerâbî dem ererken gülü dembestelemiş
Son muhâlifte karâr etmek için rast üzeri
Müstezâd, aşrân okurken sâzı peyveste'emiş
Vuslak el vermedi koşdum da izinden su gibi
Çok şükür, serv-i revânım biraz âhestelemiş
Sarılıp ince belinden ona ruyâda gönül
Özge bir zevke erip, sanki çiçek destelemiş
Sönmüyor aşk odu Fikret, yanarak (serser) ile
Dumanım başdan aşıp, aşre değin üstelemiş.

Fikret MEMİŞOĞLU

ÇERİBAŞIZADE :

Mustafa Asım Efendi:

Fikret MEMİŞOĞLU

1856 (1272) Yılında Harput'da doğan M. Asım efendi, 1919 (1335) Şubatının 23. cü günü Diyarbakır'da vefat etmiş Harput kapusu mezarlığına gömülmüştür.

Kendisinin de söylediği gibi, 63. cü yaş ömrünün son yılı olmuştur.

Manzumelerini (Mecmua-i yadigâr) adıyla bir kitapta toplayıp bastırmak istemişse de, maalesef hayatında bu arzusuna muvaffak olamamıştı.

Bu arzusunu emekliye ayrıldıktan sonra gerçekleştirmek istiyen şair, vazife başında vefat ettiği için düşüncesinin yerine gelmesine imkân kalmamıştır.

Üç defa evlenen şairin beşi erkek, ikisi kız yedi çocuğu olmuştur. Oğullarından, Şahin, Maruf, İ. Hakkı asker olmuş, İsmet ve Nurettin ise uzman sanatkârlardır.

Eski B. M. M. Binasının, Yeni Bakanlıkların marangozluk işlerini, bu dördüncü oğlu İsmet Aktan yapmıştır. Evlerinde kıymetli sanat eserleri vardır.

Elimize geçen şiirlerini, kendi kütüphaneleri yandığı için, bilâhare şundan bundan toplayarak bize veren yine İsmet Aktan'dır. Mustafa Asım Efendi'nin büyük oğlu Şahin, 335 yılında Savur kazasında eşkıya takibine gittiği zaman müsademe sırasında şehit olmuştur.

Kendisinin uzun ve çetin vazifelerde bulunmasına rağmen ölümü bu sırada değil, Sevir muhadesinin imzalandığı sırada olmuştur. Vazife gördüğü memleket köşelerinin bu muahede ile ana vatandan kopacağını öğrenen şairin teessüründen kriz geçirerek vefat ettiği söylenmektedir.

Defnedileceği gün, hepsi ile hoş geçindiği ve dost olduğu Diyarbakır halkı, onu kendilerine yabancı saymadıkları için, garipler mezarlığına değil kendi mezarlıklarına gömmüş, hâtırasına da büyük ilgi ve saygı göstermişlerdir.

Ömrünün tamamını yurt köşelerini gezerek geçiren ve kalbini memleket hâtıraları ile süslüyen şairin her karış toprağında gönlünün bir parçası saklı olduğu için bu aziz vatanın yadeline geçmesine tahammül etmesi mümkün olmadığından, ölüm sebebinin gerçek olduğunda tereddüt edilemez.

Kaldı ki soyundan gelen hamaset ve hâmiyet ruhu da buna ilâve edilirse şairin, vatan felâketinden üzülerek öldüğü için, şehit mertebesine yükseldiğinin kabulü gerekir. Allah rahmet eylesin.

Şiirleri, hayatının safhalarını teshit eden satırlardır.

Bunlardan Harput'da evlendiğini, 1306 yılında Ali Şahin adında bir oğlu olduğunu, ikinci oğlu Ahmet Marufun 1317 de Bağdat'ta, Mehmet İsmet'in Arabi 1323 yılında Mersinde, Nurettin'in 1325 yılında Diyarbakırda doğduğunu öğreniyoruz.

Daha evvel rumî 1303 tarihinde Nüshet dedenin ve Lutfi Fikri'nin memleketi olan (Cemşitahad) Çemişgezek'den Dersim düyûn memurluğuna tayin edilerek Hozat'a gittiği, yine bu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Miralay Ahit bey emrinde eşkıya takibine çıktığına göre sivil memuriyette fazla kalmadığı tahmin edilmektedir.

Jandarma labur kâtibi olarak Elâzığ'da askerliğe intisap eden M. Asım efendi Bağ-

dada, Diyarbakıra, Adanaya, Mersine, Tarsusa, Halebe gitmiş bir çok yerlerde uzun müddet vazife görmek zarureti ile Harput'dan uzak kalmışsa da arada dönüp geldiği de olmuştur.

Hacı Hayri beye mektupları ve Palulu meklupçu İzzet efendiye tahmisleri vardır.

Bir tahmisinden ilk ve son kıt'alarını yazıyorum:

Geçirdim ömrümü ey vâh ben eyyam-ı gurbette
Ferah-yab olmadım bir an demi âlâm-ı gurbette
Gülümden ayrı düşdüm, bülbül-âsâ kâm-ı gurbette
Nice âh ü figanlar etmesin hengâm-ı gurbette
Ki kalmış mürg-ı dil hayli zamandır dâm-ı gurbette
Nasıl alsın, haberdâr olmıyan eş'ârdan lezzet
Bu da bir dâd-ı hakdır söyletir esrâr ile hikmet
Sühandân şi'rini tahmise (Asim) eylesin minnet
Kırılsın şîşe-i bahtın gibi miynâ-yı çarh (İzzet)
Benim hâlim perişân eyledi encâm-ı gurbette

Şairliği :

Ağabeyisi Ali bey kadar kuvvetli değildir, Her halde tahsili de onun kadar olmasa gerek. Divan şiirinin bütün inceliklerine vakıf değilse de, samimiyeti içliliği, okuyanlara kendisini sevdirir.

İstanbul'a giderken Konya'ya da uğramış, Mevlâna'ya aşk ve hasretini içli ve coşkun bir kaside ile ifade etmiştir.

Hayalinde yaşattığı İstanbul'a varınca hayranlığı sonsuz olmuş, fakat İstanbul'da uzun müddet kalmaya, imkân bulamamıştır.

Elâzığ, İstanbul, Diyarbakır gibi şehirlerden başka Halebi'i de çok sevdiğini ifade ediyor:

Ben sevmiş idim doğrusu şehr-i Halebi
Men'eylediler, kör ola kimse sebebi

Rahmetli şairin hâtırasını tebcil için tanzir ettiğim bir gazeli ile nazîresini aşağıya alıyorum.

GAZEL

Eller götürür yarını, yârânını birlik
Vay hâlimize, vermedi Allah bize dirlik
Ben sevdiğimi hayli zamandır görebilmem
Fırkat uzayınca olur encâmı gudirlik
Gönlüm nice dîvânesi olmaz o civânın
Hasnalar içinde sürüyor şimdi vezirlik
Tek başıma kalsaydım eğer uğruna yarın
Kûyunda müdam eyler idim fahri kizirlik
Zenginlere meyli eyler imiş yârim işittim
Ey vah ne belâ (Asım-ı Şeydâ) bu fakirlik

Nazire

Sultânımız eylerse atâ, gayre vezirlik
Divanda ne şenlik kalır artık, ne de dirlik
Baş şartı adâlettir ayâğ örfünün ancak
Olmazsa vefâ, gayrı çekilmez bu gudirlik
Ağyâr ile yâr el-ele gülşende gezinsin
Gülzâr görünmez mi o dem, dosta zehirlik
El vârını vermiş ne zarar, yâra biz amma
Bin cân veririz, kimde bu şâhâne fakirlik
Tanzir ederek (Âsım)ı yâr aşkına biz de
(Fikret) bu sabah erdik emel bezmine birlik

— GÖLCÜK'E DOĞRU —

Sıladır, sine dağlar
Körk'e gel, Gezin'e git
Yol verir sana dağlar
Gezine, gezine git

Kanat aç dağdan dağa
Düşme elden oyağa
Bulut ol yağa yağa
Rüzgârın hızına git

Tez gel (Murad) a ulaş
(Kaz gediği) ni dolaş
Git, Gölcükle kucaklaş
Dal, yeşil gözüne git,

Omuz omuza daya
Yaslan «Hazar-baba» ya
Seyret de doya doya
Gölcüğün düzüne git

Gölcük bir iç denizdir
Bir ürperen benizdir
Kâh yüz dalga, bin izdir
Kâh durul, izine git

Gölcük'ün derin dibi
Feriler havzı gibi
Her kalbin bir naşibi
Var da bak yüzüne git

Gök mavi, Gölcük yeşil
Yanıyor ışıl ışıl
Yat, uyu, mışıl mışıl,
Baş koyup dizine, git

Bu yer, bir başka diyar;
Ara, bul bir kuytu yar,
Atla, hançer gibi yar
Suların özüne git.

İlgimin çok döğümü
Bilen yok çektiğimi
Niçin diz çöktüğümü
Sor, «deniz kızı»na git

Yüze yüze «Durak» dan
Geldim sana merakdan
Yak çıramı ırakdan
Özene, bezene git

Aşıkım, meramım var.
Helâl et, haramım var.
Can kurban, bayramım var,
Baş kesip sözüne git.

Dağ taş aşıp evdiğim,
Sensin sevip övdüğüm.
Kış yaz deme sevdiğim
Yazına güzüne git

Gölcük akyüze benzer
Bir dalgın göze benzer
Bulunmaz bize benzer
Ey YOLCU tezine git.

YOLCU

KEBAN BARAJI

4 siyasi partiden, Keban Barajı dâvasını benimsiyen birer Milletvekili seçilmek suretiyle Meclisteki kurulan 4 kişilik komisyon, bu hususdaki incelemelerine önemle devam etmektedir.

Bu konuda komisyonca bir rapor hazırlanmış ve B.M.M. başkanlığına sunulmuştur.

Komisyon sözcüsü Elâzığ Milletvekili Nurettin Ardıçoğlu bir basın toplantısı yaparak gazetecilere baraj çalışmaları hakkında aşağıdaki bilgiyi vermiştir :

Hazırlanan rapor, tamamlanmış ve Meclise sunulmuş olup, Eylül ayı içinde Mecliste de müzakeresi yapılacaktır. Baraj, enerji ve sulama bakımından, memlekete tahminlerin üstünde büyük faydalar sağlıyacaktır. Tabiî buna mukabil inşa masrafları da büyüktür.

Ancak ağır endüstri alanlarında, bu tesis, kalkınmamızın sağlanması için birinci derecede rol oynayacağından dikkatle üzerinde durulmaktadır.

Hazırlanan raporlarda bu cihetlerin hepsi ayrı ayrı belirtilmiş ve barajın bir an evvel başlaması zaruretine işaret olunmuştur.

Keban Barajının kurulması ile Fırat nehri, bir tarafdan Kemaliye'ye kadar, diğer tarafdan Murat nehri ise Elâzığ Şeker Fabrikasına kadar şişecek, hattâ bu fabrikanın yerini değiştirmek zarureti de doğacaktır.

Baraj, nehrin düzensiz olan su akışını düzenliyecektir.

İnşaası için Elâzığ Çimento fabrikasının üç misline tevsi edilmesi ve iki yıl aralıksız çalışarak luzumlu çimentoyu ihtihsal etmesi gerekiyor.

İnşaatta kullanılacak ağır malzemenin de nakli için Demir ve Kara yollarında tadiller yapılacak hattâ bazı tuneller de kaldırılacaktır.

Bu barajın yüksekliği 200 metre olacak, şosa da bu barajın duvarı üzerinden geçecektir.

Keban barajının inşaası için yapılması gereken muvakkat barajlar, Kesik köprü barajı büyüklüğünde olacaktır.

Keban barajı yapılınca, arkada teşekkül edecek gölde, 22 milyon metre küp su birikecektir. Bu su miktarı Hirfanlı barajının biriktirdiği su miktarının üçbuçuk mislidir.

Barajdan yılda Beşbuçuk milyar kilovat-saat elektrik enerjisi üretilecektir.

Halbuki bugün Türkiye'de elde edilen enerji miktarının yekûnu, ancak iki milyar sekizyüz milyon kilovat saattir.

Barajın maliyeti konusunda muhtelif etütler yapılmıştır.

Yalnız Baraj beşyüz milyon liraya mal olacaktır. Santraller, istimlâkler, şeker fabrikasının nakli, yol değiştirmeleri için yapılacak masraflarla birlikte maliyet dört milyar lirayı bulacaktır.

Keban barajı inşaa edilirse, dünyanın sayılı on büyük barajından biri de Türkiye'de bulunacaktır.

21/7/962 cumartesi günü, Keban barajı için etütler yapmak üzere, yabancı devlet şirketlerinden gönderilen mümessiller uçakla Elâzığ'a gelmiş Devlet Su İşleri görevlileri tarafından karşılanmıştır.

İncelemeler sonucunu mütaakip sayımızda bildirceğiz.

YENİ FIRAT

Geçen sayıda yanlış basılan Hoyradları özür dileyerek düzeltiyoruz:

Yedin beni, yedin beni
Kurt oldun yedin beni
Ben seni uğrun sevdim
Sen el'e yerdin beni.

Bayah geldim, Bayah geldim
Sinen al dayah geldim
Dilim der, yüz yaşadım
Gönlüm der, bayah geldim.

Oku yara, oku yara
Yaz derdim oku yâr'a.
Siynemde yer kalmadı
Meğer ok oku yara.

HARPUT ÇEVRESİNDE GEZİNTİ

III

Cenâni Dökmeci

Bugünkü gezimize, Elâzığ'ın doğusunda yeni yapılan fakat tek demircisi olmayan Demirciler çarşısı'nın önünden başlıyacağız. Buraya halk Yukarı bahçe der.

Buradaki kabristanı bir çizgi ile Arslan punarına birleştirirsek, bu çizginin sol tarafı Ova bağları mevkiidir. Bir zamanlar şimdi kumluk olan bu arazi tamamen üzüm bağları ve badem ağaçları ile süslü idi.

Birinci Cihan Savaşı sıralarında, doğudan gelen Muş göçmenleri, o sene kışın derin gitmesinden ötürü, bu bağları söküp yakmak zorunda kalmıştır. Hani kabahat göçmenlerde değil, memleketin karabahtında idi. Allah bir daha o günleri milletimize göstermesin.

O acıklı ve karışık senelerde göçmenleri tasvir eden aşağıdaki mısralar bir gerçeğin portresidir:

Nazarlarında hazin bir ridâ-i tâb ü fütûr
Vecihlerinde elemsâye sergüzeşt mestûr
Hayât omuzlarında ağır bâr-ı iztirâb-âver
Sedâlarında mukassî mezar havâsı eser

1333 - Haziran - Abdülhak Kemal

Hüseyinik yolunun sağ tarafı ise Kırk dutlar denilen mevkidir. Dutların çokluğu sebebiyle bu isim verilmiş olmalı. Elâzığ'a çok yakın ve güzel bir yerdir. Eskiden Harput'a gelen kervanların geçtiği Kırk dutlar, şimdi Gön fabrikalarının kurulduğu bir mıntıka halinde.

Deri kokusuna alışık olmayanlar için bunaltıcıdır. Onun için tabakhanelere girmiyelim. İleride tuğla ocaklarını göreceğiz. Bu ocaklar rahmetli Kortikoğlunun icadı sayılır. Kiremit fabrikaları kurulmadan evvel yapılan hususi çamur tuğla kalıplarına dökülür sonra usulüne göre yakılıp muayyen yerlerinde ateşlenerek kiremit yapılır. Bu gün dahi bunlar fakir halkın ihtiyacını karşılar. Fiatlar ocak teslimi Bin adedi Yüz liradır. Kortikoğlu ucuz ve basit işi sevdiğinden halkın dilinde çürük bina'ara, hatta çürük olan her işe Kortikoğlu işi denir.

DSİ. nin yeni açtığı sel hendeği boyunca Hüseyinik yoluna çıkarsak küçük tepeden sonra iki yanımızda kelle sıyırmış, insan boyu buğday tarlaları arasından geçeriz. Gelinciklere dokunarak çiçekleri ezerek Deve gölüne gelmiş oluyoruz.

Yaşlıların rivayetine göre, Harput'a konan kervanlar mevsim kışsa develerini hanlara, yazsa bu gölün kenarlarına çekerlermiş. Deve gölü ismi de buradan gelse gerek.

Gölün ön tarafında taş bir duvar var. Suyu bol olan bu gölün eskiden beri vazifesi okulların kır eğlencelerine sahne olmaktır. Elâzığ'da okuyan bütün öğrencilerin bu göle ait bir okul hâtırası vardır muhakkak.

Burada Hamamcı ve Harman gölleri de ayrı birer kaynaktır.

Çaydan başyukarı çıkınca Hüseyinike geliyoruz. Camii, değirmeni, bezirhanesi, sıra sıra çarşısı, kilisesi herşeyi var. Ancak hepsi de şimdi harabe halinde.

Elektrik değirmenleri çıkalı su değirmenleri de dönmez olmuş.

Hüseyinik'in eski şen günlerini hatırlatan tek yer rahmetli Hacı Hasan Bey'in bahçesidir. Bu bahçeye doğru çıkarken ve civarı gezerken bütün tarlaların ve tumplerin kenarında sıra sıra dut ağaçları görülür.

Bu dutlar Harput'un başta gelen sanatı ipekçilik için dikilmiştir.

Amerika'da birincilik kazanan Harput ipekleri, eskiden Hint Kumaşları ile boy ölçüşürdü.

Hâlâ meraklıların sandıklarında makas vurulmağa kıyılmıyan ipekli kumaşlar saklıdır.

1915 den önce ipekli kumaşlardan gelen gelir hariç, yalnız ipek böceği tohumu satarak Harput Rusya'dan ve İran'dan bir buçuk milyon lira gelir sağlardı.

Şimdi paradan vazgeçtik ne ipek ne ipekçilik var. Bu bahse girmiyelim, üzüntümüzü artırmış oluruz.

Yolumuzun sol tarafında Matematikçi talebeler yetiştiren Hacı Kadir Beyin bahçesini geçtikten sonra Hüseyinik bağlarına gelinir. Şimdi boş kalan bu yamaçlar üzüm bağları ile süslenmek için acaba neyi ve kimi bekliyor?

Yürüdüğümüz yol ikiye ayrılarak yukarıdan gideni Su gözüne ve Yedi göze ulaşır. Aşağıdan gideni ise Cuma bağına varır.

Cuma bağı Yumurta tepenin, yani Muzdafır'ın hemen önündedir. Burada en güzel bahçe Çeçenlerin bahçesidir. Rahmetli Halil Ağa ve kardeşi Şükrü Beyin bahçeleridir.

Adı geçen rahmetliler üzüm yetiştirmeğe pek meraklı idiler. Yalnız bu bağda yetişen üzüm cinslerini sayarsak Elâzığ'da yetişen üzüm çeşidi hakkında bir fikir edinmek mümkündür:

Şilfoni, Tahirnebi, Köhnü, Ağbikeri, Hacı kıran, Cezvani, Kıt kıt, Tilki kuyruğu, Yenür, Hasani, Keşber, Beyazbesni, Siyah besni, Boğazkere, Öküz gözü, Kırmızı, Yakubi, Hatun parmağı, Zehni, Argını, Çekirdeksiz, Şam üzümü, Kokulu üzüm, Hırsız kesmez... Diğer bağlarda, bu çeşitlere beş on cins daha üzüm ilâve etmek gerekir.

Teknik okul ve Teknik Üniversite hocaları olan Cahit ve Kâzım Çeçenlerin bu üzümlerin feyzi ile yetişmiş olmaları hatıra geliyor.

Rahmetli Şükrü Hoca şen ve nükteden bir hoca olduğu için hemen herkese takılırdı. Hatta Köylü Öğretmenlere (Allah bizim ensemizi sizin yüzünüzü kararmış, niçin diye sorarsanız şehre sabah gelirken ve akşam giderken güneş daima bizim ensemizde, sizin ise alnınızdadır. Böyle diyelim de başka sebebini araştırmıyalım.) dermiş.

Şükrü beyin kardeşi Halil Ağa da bu yerlerin neşesi idi.

Hüseyinik Muhtarı, Kamçur yani ağnam yazılırken devesi olmadığı halde varmış gibi Halil Ağanın üzerine bir deve yazdırmış. Bu muziplikten habersiz olan tahsildar Halil Ağa'dan para tahsiline gelince tahsildarın talebine hayret eden Ağa tarafından ikram gördüğü bahçeden kovulmuş ve bunun cezasını vergiyi muhtardan tahsil etmek suretiyle yazdırana çektirmiştir.

Bu bahçelerden yukarı çıkınca Cuma bağına varırız. Burası rahmetli Hamdi Bey'in dedesi yüzbaşı Yusuf Efendi'nin bahçesidir.

Hafta tatilinde Harput'dan buraya inildiği için Yusuf Efendi'nin misafirperverlik şöhreti bu mıntıkaya bu adın verilmesine sebep olmuştur. Burada tabii bir buz dolabı var. Halkın su içtiği bir mağaradır burası. Ayranlar ve yemekler burada soğutulur. Kâmil Cakgonun ve Sadık Efendi'nin iştihasını açan bu soğuk mağara olsa gerek.

Bu muhit bir köy muhitidir amma, evler iki katlı ve oldukça büyük. Bu bölgenin evleri hep birbirine benzer. Girişte büyük ve serin bir avlu, bir yanda ahır ve açık ağıl. Diğer yanda tandır başı, mutfak ve kiler. Avlunun bir köşesinde üzüm sıkmağa mahsus bir salk yani çark vardır. Üst katta ise mutat olarak güney ve doğuya açık bir ayvan ve bir kaç oda bulunur. Dış kapının önünde iki tarafı toprak setler (seküler) vardır. Yemek ve kahvaltılar burada yapılır.

Zemin tamamen topraksa da toz kalkmaması için üç günde bir dut şilkesini ve hedik suyu ile yerler sıvanır. Halkın yüzü perk olanlara (yüzü hediğ suyu ile yıkanmış) sözü buradan gelir.

Damlar da hep sıvalı olduğu için, dut, pestil, eşbabiye bu damlarda kurutulur.

Anadolu'nun Köy ve kasabaları kuruluş bakımından bir özellik taşır. Yukarıda anlat-

tığımız ev bu köylerdeki tipik evlerden bir örnektir.

Her köyün bir çeşme başı vardır. Bu çeşme başı köyün meydanında cami veya okulun yanında bulunur. Meydandıktan köyün eğri büğrü sokaklarına girilir. Sokaklar dışdan bakılınca bir zevksizlik eseri gibi gelir insana.

Halbuki evlerin içine girip, çıkmaya çıkınca, görülen manzara geniş bir ufuktur. Evler birbirinin manzarasını kapatmıyacak şekilde dizilmişlerdir. İçeriden bakılınca anlaşılıyor ki bu eğri büğrü sokaklar zevksizliğin değil bilâkis bir zarurelin neticesidir.

Köye dışarıdan bakılınca bu özellik dışarıdan da göze çarpar.

Şu halde köylerimizde asıl olan yollar değil, evlerin ferahlığı, güneş görmesi ve bir ufka açılmasıdır.

Kademeli kuruluş bu yüzdendir.

Söylendiğine göre yeni şehircilik plânlarında da bunlara dikkat ediliyormuş.

Şimdi Hüseyinlikten ayrılarak Beyyurdu sırtlarını takip ede ede Morinige ve Kesirige doğru yürüyelim.

Ancak, yorulmuş olduğumuz için ikinci yazımıza kadar dinlenmemiz gerekiyor.

MANİLER

Harputtan aldım bakır
Yosmam gözlerin çakır
O güzel gözlerine
Kurban olsun bu fakir.

Harputtan aldım yemiş
Saray'a indim iniş.
Düşman bizi kolluyor
Bugün gelmesin demiş.

Harputta çalışırım
Ustama danışırım
Ustam izin verirse
Dostuma kavuşurum.

ERENLER YOLUNDA

— Nazire —

Ben dost cemâlin görmüşüm
Hâr u gümânı n'eylerim
Çalışarak, hak yolunda
Çıkmıyan canı n'eylerim
İ. Hakkı Hazretleri

Her hak yolun göstereni,
Gönüle mihman eylerim.
Hak uğruna ser vereni
Bu mülke sultan eylerim.

Açarım eli Mevlâ'ya,
Bağlarım dili Mevlâ'ya,
Gâhi ağlaya ağlaya,
Nârı gülüstan eylerim.

Dürünmüş isyana ruhum,
Gömülmüş nisyana ruhum;
Çevir, senden yana ruhum,
Mağfiret güman eylerim.

Ruhum, kalbimle seninim;
Üftadenim, esirinim.
Boş değil bunca eninim,
Takriri efgan eylerim.

Oda yanmışım Allahım!
Tutar eflâkı günahım.
Sen oldun ilticagâhım
Sıtkile iman eylerim.

S. ÇÖTELİ

KENDİM ÜSTÜNE

Eski bir âbidenin bir çürük enkâzı gibi,
Unutulmuş bir uzak hâtırayım, mâzi gibi.

Kimse el sürmüyor artık kırılan tellerime,
Bir yıkık handa asılmış «Kerem» in sâzı gibi!

★

Böyleyim ben, nice yıllar yılı âvâre, sönük ;
Yaşamak derdi mi bilmem ki şu sırtımdaki yük? !
Hangi bahtsız iletir, şarkımızın bestesini?
Dost uzak, sevgili yok, merhem yitik, şerha büyük!

★

Getirir belki satırlar dile bir bir zamanı,
Yüz yılın nısfını aşmış bir ömür, nerde, hani?

Biz fakir Üsküdarın bağrına serdik postu;
Hemşerim! geçme, «anıt kâtıra» yız, sor da tanı!

Haydar DUMAN

Geçen sayıda «Çeribaşı zade Ali Bey» yazısı içinde bir Harput manisi yanlış basılmıştır. Özür dileyerek düzeltiriz :

Harput yolu düz olsun
İskarpinler toz olsun
Doksandokuz yaram var
Bir de sen vur yüz olsun.

Yunus'layın

Yola düşmek kolay değil,
Bu kervanda neler gördüm.
Bu toy'a, bu yük tay değil,
Yorulanda neler gördüm.

Damla damla olsak da hiç,
Oluk oluk dolsak da hiç,
Gül gül açıp solsak da hiç,
Öte yanda neler gördüm.

Uğrum dönük, bağrım yanık,
Dolandım uyur uyanık.
Akdım bulanık bulanık,
Durulanda neler gördüm.

Feleğin adı sanı var,
Dönen dünyanın sonu var.
Ateşi var, odunu var,
Bu külhanda neler gördüm.

Bağlar misâli bozulup
Öz şarap oldum ezilip.
Bismillah ile yazılıp,
Gör, Kur'anda neler gördüm.

Cenâni der : Âşık Yunus,
Yoluma nur saçan fanus.
Sual etme, dil bağla, sus!
Bu zindanda neler gördüm.

Cenâni DÖKMECİ

Çemişgezekliler'in Müşterek Dileği:

Elâzığ'ın eski kazâsı olan tarihî Çemişgezek, Tunceli'ne bağlandığı gündenberi, tekrar Elâzığ'a bağlanmak için sayısız teşebbüslerde bulunmuştur.

Son olarak, ilk dilek tekrarlanmış ve müsbet cevap alınmak için yeniden teşebbüslere girişilmiştir. Bu müracaata ait dilekçeyi aynen neşr ediyoruz :

İçişleri Bakanlığı Yüksek Makamına

Ankara

Çemişgezek'te teşkilâtı bulunan siyasi parti ilçe idare kurulları olarak köylülerin ve kasaba halkının tevali eden müracaat ve sızlanmalarına medar olur ümidile müştereken toplanarak bu haklı isteklerinin Yüksek Makamınıza duyurulması hususunu müzakereden sonra, bu mevzuda aşağıda yazılı cihetlerin ve sebeplerin arzını muvafık bulduk:

1 — A) Kaza merkezi Çemişgezek kasabası Elâzığ vilâyetinin kuzeybatısında muntazam ve kara yollarına ait 59 kilometre uzunluğunda bir şose ile Elâzığ'a irtibatlıdır. Kaza ile Elâzığ arasında hiçbir tabii engel kalmamıştır.

B) Eskiden beri olduğu gibi birinci derecede iktisadi münasebeti ve pazar yeri Elâzığ olup halen idari bakımdan bağlı bulunan Tunceli Vilâyeti ile yol irtibatı Elâzığ üzerinden gitmek sureti ile 147 kilometredir. Harita üzerinde yol bağıtının daha kısaltılması mümkün görülür ise de onbeş yıldan beri sarf edilen yüzbinlerce lira yol güzergâhına rastlıyan büyük tabii engeller yüzünden heba olduğu esefle müşahade olunmaktadır. Kaldı ki büyük fedakârlıklarla temin olunsa dahi milli ekonomi bakımından değeri yok mesabesindedir. Zira yukarıda arz olunduğu gibi iktisadi bakımdan alâkası, mevcut 67 vilâyetten en sonuncusu olacağını beyanda bir mübalâğa yoktur.

2 — Çemişgezek'i ntarihi seyrine göz atılacak olunsa milâdi 1125 yılından beri kazanın daha doğusundaki ne bir beyliğe, ne de bir vilâyete bağlı olmadığı ve ikinci Selçuk feodalitesinde Kayseri'deki Ertana oğullarına bağlı bulunduğu görülür.

Osmanlı devletinin yirminci yüzyıl başındaki durumu itibarile asayiş

bakımından Çemişgezek'in doğusundaki mıntakanın hassasiyeti, Murat ve Karasu nehirlerinin geçide mani durumu itibarile kaza halkının hiçbir bakımdan ilgisi bulunmayan bir bölge ile idaresi yoluna gidildiği anlaşılmaktadır. Yine bu tedbirin devamı olarak Tunceli kanunu ile muvakkaten kurulmuş bu vilâyete bağlılığı maruz sebeplere dayandığı Yüksek Bakanlıkça bilinen hususlardır.

4 — Kaza halkı Tunceli vilâyetine bağlı olmakla daha imkânsız kazaların kolaylıkla istifade ettiği muhabere, imar, köy, iktisadi ve zirai kalkınma bakımlarından lâyık olduğu alâkayı görememektedir. Ve halkın idari işlerinde büyük masraf ve güçlüklerle karşılaşıldığı bir hakikattir.

5 — Adli bakımdan Elâzığ vilâyetine bağlı bulunmaktayız.

6 — Yukarıda arz olunan durumlar itibarile kazamızın Elâzığ'a bağlanma zaruretinin neticesiledir ki 1947 yılından beri Yüksek Vekâlet nezdinde Elâzığ'a bağlanmamız hususunda bir çok teşebbüs ve müracaatlarda bulunulmuştur.

7 — Bu maksatla 1954 yılında usul ve kanuna uygun olarak tanzim olunan müracaat dosyası Yüksek Bakanlığa sunulmuş, türlü sebeplerle ve bazı şahısların haksız müdahalesi ile müsbet bir neticeye bağlanmamıştır.

8 — Son müracaatımız yine usul ve kanuna uygun olarak tanzim olunan dosyalarla 1959 yılında olup bu maksadı sağlamak için kazadan Yüksek Bakanlık nezdine bir hey'et de gönderilmiştir. Bu defa köy ve kasaba ihtiyar hey'et ve meclislerinin bu konudaki müracaatları 1959 yılında tanzim olunan Elâzığ'a bağlanma istekleri hakkındaki mazbatalarının muameleye konulması dileğinden ibarettir.

9 — Bizler parti ilce idare kurulları bu çok haklı isteğin yerine getirilmesi hususunda Yüksek Bakanlığın himmet ve delâletini istemeği kazanın yüksek menfaatı icabı bilerek arz ediyoruz.

10 Durumun en kısa bir zamanda Elâzığ vilâyetine bağlanmak suretile bu isteğimizin yerine getirilmesini arz eder mahalle ve köy ihtiyar heyet ve meclislerinin bu hususlaki istek belgelerini saygılarımızla sunarız.

A.P. İlce İdare K.	C.H.P. İlce İdare Kurulu	Y.T.P. İlce İdare Kurulu
BŞK.	BŞK.	BŞK.
Rami Atakan	Reşat Akat	Metin Çelebioğlu

Malûm Asker:

Ey koskoca mâziye kol atmış yatan asker!
Ey ırkımın âtîsine bayrak tutan asker!

Vicdanları yakdıkca bu şöhret, bu temâşâ
(Meçhûl) bir asker diyemem ben sana, hâşâ!

Meçhûl adının ilmi, bin irfâna bedeldir
Bir damla kanın, bin coşan ummana bedeldir

(Allâh) ile başlarken o târihe hitâbın
Şîrâzesi sen, başlığı sensin o kitâbın

Ecdâdımın irfânı da sen, şânı da sensin
Evlâdımın imânı da,vicdânı da sensin

Sensin bu şafaklarda gülen, ağlayan âyin
Tozpembe ufuklardaki tan-yıldızı sensin

Ey milletimin arşa değen sancağı asker!
Ey tan yerinin zirvesi, ey «kaf dağı» asker!

Nâmın anılırken, yere, dik başlar eğilsin;
Sen çünkü kemik, et değil, el-pençe değilsin.

Kâh fırtınadan, zelzeleden bir hız olursun,
Kâh kanla kılıç, kâah da «ay-yıldız» olursun.

Şimşek gibi sen, bâzı, ufuklarda yelersin
Bâzan yedi kat arşa çıkar, gökde gülersin.

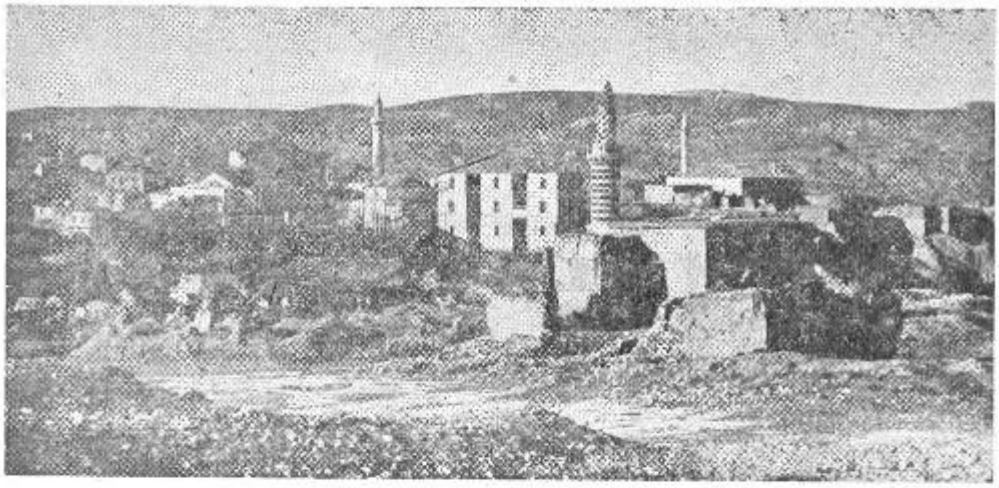
Bin şevk yakar rûhumu, bâzan, yere insen,
Bir meş'alesin ırkım için, yurdum için sen.

Yok nâm ü nişânın, kara toprakda izin yok,
Köşkün, sarayın yok, boy atan bir filizin yok.

Tek varsa yetiminle dulundur kalan ancak
Senden bize lâkin sonemâ net ki şu sancak

Ay-yıldız içindir bu fecirler, bu şafaklar
Türk'üm! diyen ömrünce nazardan O'nu saklar.

Fikret Memişoğlu

HARPUT AĞRISI

II

YEL, DAĞINDAN TAŞ GÖTÜRÜR
ÇEVREDEKİ ORMAN HANİ?
DERDİ GÖZDEN YAŞ GÖTÜRÜR
MERHEM HANİ, DERMAN HANİ?
HARPUTLU BİR «ALICIKUŞ»
DEMEK SEBEP DEĞİL YOKUŞ.
HER BAHAR BİR OĞUL UÇMUŞ
PETEK NERDE, KOVAN HANİ?

BU KAÇIŞ OVAYA DOĞRU
KALAN BİR CEVAPSIZ SORU.
PERLER, AŞIKLAR HUZURU
MECLİS NERDE, DİVAN HANİ?
KALEMİNDE ÇİZGİ; AYET,
KILICINDA KALE : DİYET,
DUYGUSUNDA KUTSAL NİYET
O «DAL BOYLU CİVAN» HANİ?

BİR SIR Kİ EHLİNE AYAN!
GARİPLERE SAYGI DUYAN,
TAC EDİP BAŞINA KOYAN
«DOST, DOST!» DEYEN İHVAN HANİ?
RUM'DAN, KAFKASDAN YÜRÜNÜR,
ÜÇYÜZ ATLI «CAN» GÖRÜNÜR,
«HARPUT'TA CİHAN GÖRÜNÜR»
DEYİP GELEN KERVAN HANİ?

KAYAOĞLU DİNLE BİR KEZ :
HER DUA YAĞMUR GETİRMEZ.
ÇIK DA HARABESİNİ GEZ
ATAYURDUN - YUVAN HANİ?

Ömer KAYAOĞLU

Eskilerden Fıkralar :

"Dilime Bağla,,

Eskiden Tanrı misafirliği bir hak, misafirseverlik de kutsal bir ödev sayılırdı.

Ancak her devrin ve her âdetin istisnası ve müstesnası vardır.

İşte o uğurlu günlerden birinde, köyünden uzak kalan birisi, misafir ağırlamaya fazla yüzü olmayan muhannet bir köy arasına uğrar. Kış kıyamet olduğu için bir kaç gün konaklamak zorunda kalır.

Ev sahibi, mal canın yongası diye ikramından dolayı günden güne huzursuzlanırsa da ne yapsın başa gelen çekilecek, bir şey söyleyemez.

Ancak söz, yalnız dille değil, yüzle gözle de söylenebildiği için bu huzursuzluğu sezen misafir, ev sahibine : fazla kaldığını, çok rahatsız ettiğini ve merkebini çektirerek yola koyulmak istediğini müjdeler.

Ev sahibi sevinmekle beraber, pencereden dışarıya bakar ki kardan pükden göz gözü görmüyor.

Ancak huzursuzluğun verdiği telâşla :

(Kar boran amma yine yolcu havası, gün geçtikçe hava daha bozabilir sen bilirsin Allah selâmet versin yolundan kalma...)

Diyerek Tanrı misafirini uğurlar. Fakat yüzüne çarpan rüzgârın ve tipinin tesiri ile bu havada yola uğurladığı garibin hiç olmazsa gider ayak gönlünü alayım der, ve gidenin arkasından seslenir :

(Acele ettin ağa... bir kaç gün daha kalsaydın keşke? gidilecek gibi değil sanki) .Bu havada yola çıktığına pişman olan Tanrı misafiri, bu daveti ganimet bilerek çarnaçar tekrar geri döner. Kar tipi ile buruşan gözlerini silerek kapının önünde merkebinden inip ev sahibine sorar :

— Merkebimi nereye bağlıyayım.

Uğurladığı yolcunun tekrar döneceğini ummuyan ev sahibi, nezaketinin cezasını çeksin diye, bin pişman cevap verir :

— Dilime bağla dilime!...

İNSANIN YARATILIŞI

İngilizceden çeviren : Leman TECE

Hint Mitolojisinin en kıymetli eseri olan «Volkan» da kadının ve erkeğin yaratılışları, öz Sanskritce, şu şekilde anlatılmaktadır :

Kadın ;

Toprağın hafifliğini, geyik yavrusunun bakışını, güneşin ışığını, neşenin sesini, ve göz yaşını aldı.

Rüzgârın kararsızlığını, tavşanın mahçubiyetini, tavusun kurumunu, kırlangıcın boynundaki yumuşaklığı buna ilâve etti.

Bunun üzerine, kıymetli taşların sertliğini, lâl'in tatlı çeşnisini, kaplanın vahşiliğini, ateşin hararetini, karın ürperticiliğini ekledi. Buna karganın gevezeliğini, kumrunun mırıltısını kattı. Bütün bunları eritti ve kadını yaptı. Yarattığı bu kadını erkeğe hediye olarak verdi.

Erkek ;

Tanrı, Kaplumbağanın ağırlığını, bulutların kasvetini, tilkinin hilekârlığını, boranın dehşetini aldı. Sülüğün yapışkanlığını, kedinin nankörlüğünü, hindinin kabarışını, gergedanın derisinin sertliğnin buna ilâve etti.

Bunun üzerine bakırın madeniliğini, ayının kabalığını, kutupların soğukluğunu ekledi. Buna bukalemunun her an değişen rengini, sivrisineğin vızıltısını kattı.

Buna da, kadını, islah etsin diye, verdi.

A

Çanakkale, 21 . 7 . 962

Aziz Kardeşim Fikret Memişoğlu
(Yeni Fırat) Dergisi Sahibi
Elâzığ

Ana yurdumuzun, şirin Elâzığ'ın kalkınma müjdeleriyle birlikde, tatlı nağmelerini ve geçmişe ait fıkra ve hikâyelerini (Yeni Fırat) yapraklarında okumak, eski ağızlara yeni lat kabilinden müstesna bir zevk.

Fırat ve Murat kıyılarında dolaşmak kadar latif bir tahattur, hele bizler gibi, yıllar yılı bu mubarek topraklardan uzak olanlar için, bu haberler ve bu yazılar derin bir mûsikî oluyor.

Hasret dolu ruhlarımız, Yeni Fırat'ın satırları ile heyecan ve şevkle okşandı.

Bu hislerin tesiri altında olmama rağmen, şükran duygularımı vaktinde size iletemediğim ve tebrikde geç kaldığım için özür dilerim.

Bu geç kalış, ihmalimden dolayı değil, bilinen imkânsızlıklardan ötürüdür. Mazur görülürse, ne mutlu bana...

Başta sizi, ve sonra «Yeni Fırat»ın seçkin yazarlarını ve yakından uzaktan yardımını esirgemiyenleri tebrik eder, bu yönden payımıza düşen vazife ve külfete katlanmayı sonsuz bir sevinç olarak belirtirim.

Devamlı başarılarınızı diler, gözlerinizden öperim.

Vali
Niyazi Dalakay

Ankara 7 . 6 . 962

«Yeni Fırat»ı Çıkaranlara!,

«Yeni Fırat» adındaki nefis mecmuanızı hasret ve gururla bağrıma bastım. Peşinen beni abone yazmanızı arzederim. İlâveten bu zamanda böyle bir derginin, nasıl bir emek mahsulü olduğunu, maddi ve manevi ne büyük bir gayret ve sabırla meydana getirildiğini takdir ettiğim için, bu güzel eserinizden dolayı sizleri can ve gönülden tebrik ederim.

Bizden, bizim olan her şeyden bahseden «Yeni Fırat»ı okudukça o ellerden gelen burcu burcu kokular aldım. İnanınız ki büyük piyango! vurmuş olsaydı bu kadar sevinmezdim. Derginizi alıp okumaya başladığım zaman, sevincimin coşkunluğunu bilmem anlatabiliyormuyum. Hasretimi gidermek için okudum, tekrar okudum, öptüm, kokladım, ve aziz bir hâtıra gibi saklıyorum.

Kendimi, sizinle beraber Kayabaşı'nda, Ankuzu Baba'da, o vahşi güzelliklerin koynunda, engin hâtıralarla kucak kucağa hiş ediyorum şimdi.

Beni bundan daha çok, hiçbir şey memnun edemezdi.

O ellerden uzak kalanlara karşı yaptığınız hizmetin ehemmiyetini bilebiliyor musunuz? O hizmetin, kadrini biz biliriz ancak. Sağolun varolun...

Bu gayret ve fedakârlığınızın devamını can ve yürekten diler, köke bağlılığın gururu ile sizleri alkışlarım. Hepinize saygı ve sevgiler... Sabırsızlıkla ikinci sayıyı bekliyorum.

Emekli Süvari Alb.
Ahmet Kızıltan